

Højesteretsdomme.

ber ved Magt at stande. Til Justitskassen betale
Citanterne 10 Kroner.

Sagen Nr. 288 *)
1886

Højesteretssagfører Shaw Aktor

contra

suspenderet Skolelærer **Hans Adolph
Jensen** (Def. Højesteretssagt. Asmussen).

(Afsagt den 7 Januar 1887).

En tiltalt Skolelærer, hvem det, efter at han havde udfoldet en betydelig agiterende Virksomhed til Oprettelse af Riffelforeninger, af Regeringen var blevet betydet, at han vilde blive afskediget, hvis han ikke afholdt sig fra agitatoriske Bevægelser mod Regeringen, og som derefter i en Bladartikel havde sigtet Regeringen for Lovbrud og erklæret det for en Nedværdigelse at regeres af den, samt endelig havde nægtet fremtidig at afholde sig fra agitatorisk Virksomhed mod Regeringen, anset efter Strff.s § 142 med Embedsfortabelse.

Sjællands Stifts Landemodes Dom af 20 August 1886 er saalydende:

Ved Somme Voldborg Herreders Provsteretsdom af 3 Februar d. A. er Tiltalte, suspenderet Skolelærer, Hans Adolph Jensen, der er født den 8 August 1840 og den 9 August 1871 af Biskoppen over Sjællands Stift blev kaldet til Skolelærer for Kamstrups Skoledistrikt i Frue Sogn og Kirkesanger i Frue Kirke, i Medfør af Anordning for Almueskolevæsenet paa Landet af 29 Juli 1814. Bilag B § 3 og almindelig borgerlig Straffelov af 10 Februar 1866 § 142 dømt til at have sit herværende Embede forbrudt og tillige at udrede Aktionens Omkostninger for Provsteretten, derunder Salær til Aktor og Defensor, Prokuratorerne Jacobsen og Hude, 50 Kr. til hver. De faktiske Omstændigheder ved denne Sag, der af Tiltalte er begjært indanket for Sjællands Stifts Landemode, ere følgende: Under 22 April 1885 lod Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udgaa et Cirkulære til samtlige Skoledirektioner udenfor Kjøbenhavn, hvori disse anmodedes om at lade de under dem hørende Skolelærere tilkjende-

Dom

*) H. R. T. 1886 p. 691.

give, at saafremt nogen af dem maatte som Leder eller Taler deltage i Dannelsen af „Riffeforeninger“ eller „Folkevæbnings-samlag“ eller lignende Foreninger eller indmelde sig som Medlemmer af slige Foreninger, vilde dette udbleligt have til Følge, at Ministeriet vilde se sig i den Nødvendighed at entledige ham fra hans Embedsvirksomhed, ligesom de ogsaa anmodedes om at advare Lærerne imod de Følger, som en agitatorisk ophidsende Optræden fra deres Side mod Regeringen og dens Foranstaltninger vilde have for dem. Dette Cirkulære blev bl. A. ogsaa kommunikeret for Tiltalte, og da Ministeriet derhos havde erfaret, at han allerede forinden ovennævnte Cirkulære udgik, havde virket til Afholdelsen af et Riffelmøde i Kamstrup Skole, samt modtaget Valg som Sogneformand for Riffeforeningen og desuden i det Hele udfoldede en ikke ubetydelig agiterende Virksomhed med Hensyn til Oprettelsen af saadanne Foreninger, lod Ministeriet ved Skrivelse af 25 s. M. under Henvisning til Cirkulæret gennem vedkommende Skoledirektion Tiltalte tildele en alvorlig Irettesættelse for det af ham udviste Forhold, og derhos betyde ham, at saafremt han ikke uopholdelig udmeldte sig af den nævnte Forening og for Fremtiden afholdt sig fra Deltagelse i agitatoriske Bevægelser mod Regeringen, vilde han blive entlediget fra sit Lærerembede. I Anledning heraf tilstillede Tiltalte under 12 Maj næsteften Skoledirektionen en Skrivelse, hvori han udtalte, at han allerede, inden han modtog Ministeriets Paalæg gennem Direktionen, havde udmeldt sig af „Riffeforeningen“ eller „Folkevæbnings-samlaget“, samt at han agtede i al sin Færd og Virksomhed at holde sig indenfor Lovlighedens og Sømmelighedens Grændser. Denne Skrivelse blev af Skoledirektionen tilstillet Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, der lod Sagen bero herved. Da Ministeriets Opmærksomhed imidlertid af Skoledirektionen var bleven henledet paa, at der i „Roeskilde Dagblad“ Nr. 181 af 8 August 1885 indeholdtes en af Tiltalte underskrevet Artikel betitlet „Kammerater“, i hvilken han blandt Andet sigtede Ministeriet for Lovbrud og betegnede det som en Nedværdigelse for Folket at lade sig regere af samme, samt erklærede, at han vil slutte sig sammen med dem, der ville, at Grundloven skal overholdes, til Kamp mod den nuværende Regering, beordrede Ministeriet ham, ved Skrivelse af 21 August f. A., tiltalt for de anførte Udtalelser, til hans Embeds Forbrydelse, hvorhos Ministeriet under samme Dato suspenderede ham fra hans Embede. I oftnævnte Artikel, der fremtræder som et Svar til „Roeskilde Avis“ i Anledning af, at samme havde bebrejdet „Roeskilde Dagblad“, at dette havde opfordret til at yde Bidrag til de strikende Smedesvende i Kjøbenhavn, hedder det bl. A.: „Saa længe Lovbrudet i Reaktionenens Tjeneste sidder til Højbords i Danmark, saa længe det „frie danske Folk“ skal nedværdiges til at lade sig regere af

Mænd, der ikke have mere Forstaaelse af Forfatningen, end at de kan og tør udtale sig om at sætte Folkethinget ud af Spillet og lovgive uden det, saa længe et saadant Ministerium ikke er en Umulighed i Danmark, saa længe række vi som trofaste Kammerater Haanden til hver ærlig Mand, som sammen med os vil værne om Folkets Ret, og saa samle vi os, Socialister, Venstremænd, liberale Højremænd, Alle vi, der vil, at Grundloven skal overholdes, i sluttet Række til Kamp mod denne Regering, der har bragt Had og Tvedragt ind mellem Landets Borgere indbyrdes, der i ti Aar har staaet i Vejen for alt Fremskridt og Udvikling, der har vist sig ude af Stand til at regere med Forfatningen og nu har bragt os ud i et Lovløshedens Uføre, hvorfra det ikke er istand til at føre os tilbage“. Tiltalte, der har vedkendt sig Forfatterskabet til den ommeldte Artikel, har under Sagen nærmere forklaret, at det er den bestaaende Regering, han i Artiklen har sigtet for Lovbrud, at Lovbrudet bestaar i Udgivelsen af den provisoriske Finanslov, og at det, da Ministeriet saaledes efter hans Mening har tilsidesat Grundloven og regerer udenfor Forfatningen, er en Nedværdigelse for Folket at regeres af samme. Han har derhos forklaret, at han ikke med Sigtelsen om at tilsidesætte Grundloven har villet forbinde nogen Villie hos Regeringen til at tilsidesætte den, samt erkjendt, at den Regeringsmedlemmer tillagte Udtalelse om at sætte Folkethinget ud af Spillet, grunder sig paa en Misforstaaelse fra hans Side. Derimod har han erklæret, at naar det forlanges af ham, at han fremtidig skal afholde sig fra agitatorisk Virksomhed mod Regeringen eller det ham foresatte Ministerium, vil han ikke i denne Forstand bøje sig for samme, og at hans fremtidige Stilling ligeoverfor Ministeriet vil blive som hidtil. For denne sin Optræden samt det Forhold, hvori han ved de ovenanførte Udtalelser i Artiklen i „Roeskilde Dagblad“ har sat sig til Regeringen i det Hele og derved ogsaa til de højeste ham foresatte Autoriteter, og som maa anses for aldeles uføreneligt med hans Stilling som Embedsmand i Skolens og Kirkens Tjeneste, findes Tiltalte ved den indankede Dom med Rette anset efter de ovenfor citerede Bestemmelser med Straf af Embedsfortabelse, og den ommeldte Dom, hvis Bestemmelser om Aktionens Omkostninger, der rettelig ere paalagte Tiltalte, ligeledes bifaldes, vil saaledes i det Hele være at stadfæste. — — —

Thi kjendes for Ret: Provsteretsdommen bør ved Magt at stande. I Salær til Aktor og Defensor for Landemodet, Højesteretssagførerne Shaw og Asmussen, betaler Tiltalte, suspenderet Skolelærer og Kirkesanger af Kamstrup, Hans Adolph Jensen, 80 Kr. til hver. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

give, at saafremt nogen af dem maatte som Leder eller Taler deltage i Dannelsen af „Riffeforeninger“ eller „Folkevæbnings-samlag“ eller lignende Foreninger eller indmelde sig som Medlemmer af slige Foreninger, vilde dette udbliveligt have til Følge, at Ministeriet vilde se sig i den Nødvendighed at entledge ham fra hans Embedsvirksomhed, ligesom de ogsaa anmodedes om at advare Lærerne imod de Følger, som en agitatorisk ophidsende Optræden fra deres Side mod Regeringen og dens Foranstaltninger vilde have for dem. Dette Cirkulære blev bl. A. ogsaa kommunikeret for Tiltalte, og da Ministeriet derhos havde erfaret, at han, allerede forinden ovennævnte Cirkulære udgik, havde virket til Afholdelsen af et Riffelmøde i Kamstrup Skole, samt modtaget Valg som Sogneformand for Riffeforeningen og desuden i det Hele udfoldede en ikke ubetydelig agiterende Virksomhed med Hensyn til Oprettelsen af saadanne Foreninger, lod Ministeriet ved Skrivelse af 25 s. M. under Henvisning til Cirkulæret gennem vedkommende Skoledirektion Tiltalte en alvorlig Irettesættelse for det af ham udviste Forhold, og derhos betyde ham, at saafremt han ikke uopholdelig udmeldte sig af den nævnte Forening og for Fremtiden afholdt sig fra Deltagelse i agitatoriske Bevægelser mod Regeringen, vilde han blive entlediget fra sit Lærerembede. I Anledning heraf tilstillede Tiltalte under 12 Maj næsteften Skoledirektionen en Skrivelse, hvori han udtalte, at han allerede, inden han modtog Ministeriets Paalæg gennem Direktionen, havde udmeldt sig af „Riffeforeningen“ eller „Folkevæbnings-samlaget“, samt at han agtede i al sin Færd og Virksomhed at holde sig indenfor Lovlighedens og Sømmelighedens Grændser. Denne Skrivelse blev af Skoledirektionen tilstillet Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, der lod Sagen bero herved. Da Ministeriets Opmærksomhed imidlertid af Skoledirektionen var bleven henledet paa, at der i „Roeskilde Dagblad“ Nr. 181 af 8 August 1885 indeholdtes en af Tiltalte underskrevet Artikel betitlet „Kammerater“, i hvilken han blandt Andet sigtede Ministeriet for Lovbrud og betegnede det som en Nedværdigelse for Folket at lade sig regere af samme, samt erklærede, at han vil slutte sig sammen med dem, der ville, at Grundloven skal overholdes, til Kamp mod den nuværende Regering, beordrede Ministeriet ham, ved Skrivelse af 21 August f. A., tiltalt for de anførte Udtalelser, til hans Embeds Forbrydelse, hvorhos Ministeriet under samme Dato suspenderede ham fra hans Embede. I oftnævnte Artikel, der fremtræder som et Svar til „Roeskilde Avis“ i Anledning af, at samme havde bebrejdet „Roeskilde Dagblad“, at dette havde opfordret til at yde Bidrag til de strikende Smedesvende i Kjøbenhavn, hedder det bl. A.: „Saa længe Lovbrudet i Reaktionenens Tjeneste sidder til Højbords i Danmark, saa længe det „frie danske Folk“ skal nedværdiges til at lade sig regere af

Mænd, der ikke have mere Forstaaelse af Forfatningen, end at de kan og tør udtale sig om at sætte Folkethinget ud af Spillet og lovgive uden det, saa længe et saadant Ministerium ikke er en Umulighed i Danmark, saa længe række vi som trofaste Kammerater Haanden til hver ærlig Mand, som sammen med os vil værne om Folkets Ret, og saa samle vi os, Socialister, Venstre-mænd, liberale Højremænd, Alle vi, der vil, at Grundloven skal overholdes, i sluttet Række til Kamp mod denne Regering, der har bragt Had og Tvedragt ind mellem Landets Borgere indbyrdes, der i ti Aar har staaet i Vejen for alt Fremskridt og Udvikling, der har vist sig ude af Stand til at regere med Forfatningen og nu har bragt os ud i et Lovløshedens Uføre, hvorfra det ikke er istand til at føre os tilbage“. Tiltalte, der har vedkendt sig Forfatterskabet til den ommeldte Artikel, har under Sagen nærmere forklaret, at det er den bestaaende Regering, han i Artiklen har sigtet for Lovbrud, at Lovbrudet bestaar i Udgivelsen af den provisoriske Finanslov, og at det, da Ministeriet saaledes efter hans Mening har tilsidesat Grundloven og regerer udenfor Forfatningen, er en Nedværdigelse for Folket at regeres af samme. Han har derhos forklaret, at han ikke med Sigtelsen om at tilsidesætte Grundloven har villet forbinde nogen Villie hos Regeringen til at tilsidesætte den, samt erkjendt, at den Regeringsmedlemmer tillagte Udtalelse om at sætte Folkethinget ud af Spillet, grunder sig paa en Misforstaaelse fra hans Side. Derimod har han erklæret, at naar det forlanges af ham, at han fremtidig skal afholde sig fra agitatorisk Virksomhed mod Regeringen eller det ham foresatte Ministerium, vil han ikke i denne Forstand bøje sig for samme, og at hans fremtidige Stilling ligeoverfor Ministeriet vil blive som hidtil. For denne sin Optræden samt det Forhold, hvori han ved de ovenanførte Udtalelser i Artiklen i „Roeskilde Dagblad“ har sat sig til Regeringen i det Hele og derved ogsaa til de højeste ham foresatte Autoriteter, og som maa anses for aldeles uforenligt med hans Stilling som Embedsmand i Skolens og Kirkens Tjeneste, findes Tiltalte ved den indankede Dom med Rette anset efter de ovenfor citerede Bestemmelser med Straf af Embedsfortabelse, og den ommeldte Dom, hvis Bestemmelser om Aktionens Omkostninger, der rettelig ere paalagte Tiltalte, ligeledes bifaldes, vil saaledes i det Hele være at stadfæste. — — —

Thi kjendes for Ret: Provsteretsdommen bør ved Magt at stande. I Salær til Aktor og Defensor for Landemodet, Højesteretssagførererne Shaw og Asmussen, betaler Tiltalte, suspenderet Skolelærer og Kirkesanger af Kamstrup, Hans Adolph Jensen, 80 Kr. til hver. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

For det af Tiltalte udviste, i den indankede Dom frem stillede Forhold vil han være at anse efter Straffeloven § 142, og da Straffen findes at burde bestemmes til Embedsfortabelse, vil Dommen, der har dette Resultat og ved hv Forskrifter om Aktionens Omkostninger det findes at kunne have sit Forblivende, være at stadfæste.

Thi kjendes for Ret:

Landemodets Dom bør ved Magt at stande.
Salarium for Højesteret betaler Tiltalte til Højesteretssagførerne Shaw og Asmussen 60 Kroner til hver.
